

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола ♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

УВОДНО ИЗЛАГАЊЕ БРАНИСЛАВА СКРОБОЊЕ,
ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА УНИЈЕ - САВЕЗА
УДРУЖЕЊА ИРЛ СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ (БЕОГРАД, 8. ЈУН
2009. ГОДИНЕ)

О ПОВРАТКУ ПОСЛЕ ДЕСЕТ ГОДИНА

Кофи Анан, генерални секретар УН је 1999. године рекао: «Задатак који се ставља пред међународну заједницу је да помогне људима на Косову, како би обновили своје животе и залечили ране од сукоба».

То је било пре десет година.

ХРОНОЛОГИЈА

Тада је завршена операција НАТО снага под шифром *Здружена сила (Allied Force)*, односно, под америчком шифром *Племенити наковањ (Noble Anvil)*.

Према речима НАТО извршилаца ове операције, она је изведена да би се спречило етничко чишћење Косова и Метохије које су намеравале да изведу српске снаге. По подацима УН, априла 1999. године број избеглих Албанаца у Македонију и Албанију износио је 850.000.

Почевши од 10. јуна 1999, када је потписан Кумановски споразум и када су званично престала непријатељства, у периоду од три месеца, избегли Албанци су се вратили на Косово и Метохију.

Јер, то је било у духу резолуције СБ ОУН 1244, где се каже:»Безбедан и слободан повратак свих избеглица и расељених лица уз надзор УНХЦР-

♦ У Н И Ј А ♦

Канцеларија у Београду, Крунска бр.15, 11000 Београд, СрбијаТел/Факс: ++(011) 303-53-93, Е-mail: unijakm@eunet.yu,

Web страница: www.unijakm.org

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

а (Високог комесара УН за избеглице) и неометан приступ хуманитарних организација Косову.«

Међународна заједница је образовала УНМИК – Мисију УН за Косово, на чијем челу је Специјални представник Генералног секретара - СПГС.

На функцији СПГС до сада је било седам функционера УН. Неки су привремено одлазили са дужности, која није била нимало лака и исцрпљивала их је.

Други СПГС г. **Ханс Хекеруп** је са г. **Небојшом Човићем**, тадашњим потпредседником Владе Србије, потписао *Заједнички документ УНМИК-а и СРЈ*, новембра 2001. године. Хекеруп се непосредно након тога под притиском повукао, а документ у нечијем интересу никада није заживео.

Треба се сетити да је 2002. године УНМИК поставио *Стандарде за Косово* : «... где су сви – без обзира на етничко порекло, расу или религију – слободни да живе, раде и путују без страха, непријатељстава или опасности и где постоји толеранција, правда и мир за свакога.». То је првобитно био низ "репера" који је требало да послужи као основа за мерење напретка ПИСГ у осам области:

- функционисање демократских институција,
- владавина закона;
- слобода кретања;
- повратак и реинтеграција;
- привреда;

♦ У Н И Ј А ♦

Канцеларија у Београду, Крунска бр.15, 11000 Београд, СрбијаТел/Факс: ++(011) 303-53-93, E-mail: unijakm@eunet.yu,

Web страница: www.unijakm.org

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола ♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

- имовинска права;
- дијалог са Београдом,
- Косовски заштитни корпус.

Јануара 2003. године донет је *Приручник за одрживи повратак*.

И *Стандарди* и *Приручник* донети су док је СПГС био **Михаел Штајнер**, који је избацио крилатицу – **Стандарди пре статуса**.

Нажалост, време је показало да ни део стандарда није испоштован, а да је неко већ унапред одлучио о статусу.

Г. Сорен-Петерсен је јуна 2006. потписао *Протокол о добровољном и одрживом повратку расељених лица на Косово и Метохију*, рекавши да тим чином «показујемо да сви радимо на томе да права расељених ставимо на прво место». Отприлике у исто време донет је и ревидован *Приручник за одрживи повратак*.

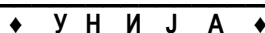
А како је рађено на повратку, најбоље показују резултати, односно непобитне чињенице.

ЧИЊЕНИЦЕ

Имајући у виду да се 850.000 избеглих Албанаца за три месеца 1999. вратило својим кућама, човек поставља питање, чему *Приручник*, чему *Протокол*.

Пре десет година, почевши од 10. јуна 1999. године са Косова и Метохије се за мање од месец дана иселило више од 250.000 хиљада припадника неалбанске популације.

Сви ови документи донети су да би се омогућио повратак. А вратило се:
„У протеклих осам година на територији јужне српске покрајине

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола ♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

вратило се тек око 3.000 Срба од преко 200.000 који су 1999. године нашли уточиште у централној Србији и Црној Гори, тврде представници Координационог центра за Косово и Метохију. С друге стране, представници Високог комесаријата за избеглице УН (УНХЦР) наводе да је број повратника више него двоструко већи, односно да се на Космет вратило 7.286 Срба."

(07. 11. 2008. ПОЛИТИКА- Биљана Радомировић).

Упоредимо ли податке о повратку албанске и неалбанске популације, види се да се 400 Албанаца сваког сата у просеку враћало на Косово и Метохију.

Десет година је временски период који броји 120 месеци, односно 520 недеља, односно 87.600 часова. Да су се само по два неалбанска становника враћала на КиМ сваког сата у овом периоду, број повратника би био 185.200. Сада он, према оптимистичким проценама, износи једну десетину тог броја. Према подацима УНХЦР-а Приштина вратило се 18.659 ИРЛ.

Према Кривичном закону Србије кривична дела као што су убиство, тешко убиство и кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије повлаче за собом казну затвора од преко десет година.

Да ли је могуће да је преостали део ИРЛ, њих преко 200 хиљада, осуђен на «издржавање казне», казне која повлачи за собом затвор од преко десет година?

Да ли је могуће да нико од расељених не зна докле ће издржавати ту казну и колико је њено временско трајање?

♦ У Н И Ј А ♦

Канцеларија у Београду, Крунска бр.15, 11000 Београд, СрбијаТел/Факс: ++(011) 303-53-93, Е-mail: unijakm@eunet.yu,
Web страница: www.unijakm.org

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола ♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

Ако су осуђени на неповратак, само по себи намеће се питање, по ком закону, по ком систему?

Да ли су сви они Јозефи К, да ли су сви они упали у кафкијански свет, свет без невиних, без одбране, без призива на пресуду, без знања пресуде?

Заборављена је порука из старих јеврејских списа – не може се правда на неправди градити.

Да ли је то систем у коме су и деца окривљених аутоматски крива?

Јер, нису пронађени починиоци који су пуцали, рањавали и убијали децу у Црквеној Водици, Гњилану, Гораждевцу.

Не треба заборавити – нема те више хармоније, како је рекао Достојевски, која би вредела једне сузице измученог детета.

Да ли је и порушених 150 цркава, пребивалишта анђела, порушених после Мировног споразума, криво?

Нестале су цркве старе вековима, попут оних у Мушутушту, Зочишту, Девичу, Урошевцу. Све оне које су здравље и помоћ давале.

Обезглављени су монаси који су лекове носили.

Широм Метохије повратници благосиљају монахе који су им у помоћ прискакали кад им је било најтеже, помагали да преживе, омогућавали и оној шачици одлучних да се врате, да повратак буде одржив.

♦ У Н И Ј А ♦

Канцеларија у Београду, Крунска бр.15, 11000 Београд, Србија Тел/Факс: ++(011) 303-53-93, Е-mail: unijakm@eunet.yu,

Web страница: www.unijakm.org

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола ♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

УНИЈА - АКТИВНОСТИ

Са своје стране, УНИЈА, «сламка једна међу вихорови» помагала је ИРЛ колико је могла. А помагала је у организовању посета местима из којих су изгнати, гробљима о Задушницама. Помагала је при писању тужби за накнаду штете. Писању неопходних концепт докумената, без којих је повратак био немогућ. Информисала о догађањима везаним за ИРЛ и њихов повратак кроз свој информативни Билтен, радио емисије и телевизијске прилоге.

Ангажована је и на помоћи при повратку на КиМ, а можда је најзначајнија улога Уније у томе што су њене чланице стално на терену у контакту и са онима који су преостали на Косову и Метохији и онима који се налазе у расељеништву. Или боље речено, себе видимо као чврсту везу између једних и других.

Тренутно је Унија, уз пројект информисања ИРЛ, који се одвија уз помоћ УНХЦР-а Београд, ангажована на два пилот пројекта – „Превенција кризе и даљег исељавања“ који се ради уз подршку УНДП-а и „Регистрација потенцијалних повратника“ који заједно спроводе УНХЦР-Београд, Министарство за КиМ, Комесаријат за избеглице, као и УНХЦР-Приштина.

Пројект за регистрацију евентуалних повратника одвија се на основу новог приступа. У овај процес укључиле су се како институције и агенције у централној Србији, тако и агенције и Привремене институције на КиМ. Ова блиска сарадња са обе стране треба да омогући знатно скраћење поступка повратка. Пројектом је предвиђено да од подношења захтева до његовог решења све мора да се реализује у року од 60 дана.

♦ У Н И Ј А ♦

Канцеларија у Београду, Крунска бр.15, 11000 Београд, Србија Тел/Факс: ++(011) 303-53-93, E-mail: unijakm@eunet.yu,

Web страница: www.unijakm.org

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

♦ Божур ♦ Глас Косова и Метохије ♦ Завичај за повратак ♦ Југ ♦ Свети Никола ♦ Свети Спас ♦ Срећна породица ♦ Центар за хумане ресурсе ♦

Пројект „Превенције кризе и даљег исељавања“ одвија се у неколико подфаза:

- Одабране су 24 локације на КиМ
- у њима је извршено анкетирање 400 припадника српске и других неалбанских заједница
- подаци из анкете стављени су у базу података.
- учешће косовских НВО и њихово јачање, и то остварује на терену.
- одабир 10 локација које су оцењене као високо ризичне
- на свакој локацији образован је Савет заједнице од три члана мањинске заједнице, представника већинске заједнице, представника Привремених институција, представника УНХЦР-а, представника УНДП-а, представника ОЕБС-а и општинских службеника за повратак и за заједнице
- Савет сагледава потребе своје заједнице, сачињава њихов списак и врши приоритизацију.

На основу ових активности сачињава се стратегија заједнице на краткорочном, средњерочном и дугорочном нивоу као и интервентна стратегија

При сачињавању приоритета за реализацију првенствено се гледало да они буду на корист целе заједнице, како мањинске, тако и већинске.

То нам говори о јасном расположењу и жељи за опстанком, а не одласком, пого-тово кад се има у виду да се на три од 10 локација тражило да се обнове цркве и разрушене капеле на гробљима.

Јер, знали или не, за једну афричку пословицу – *Ову земљу нисте наследили од дедова, већ сте је позајмили од својих унука* – они је на делу примењују.

♦ У Н И Ј А ♦

Канцеларија у Београду, Крунска бр.15, 11000 Београд, Србија Тел/Факс: ++(011) 303-53-93, Е-mail: unijakm@eunet.yu,

Web страница: www.unijakm.org